

Het gemeentepersoneel

Elke gemeente beschikt over haar eigen **personeel** om de administratieve taken en de haar toevertrouwde opdrachten uit te voeren. De personeelskosten vertegenwoordigen een niet te verwaarlozen deel van de gemeentebegroting, vermits ze alleen al bijna 50 % van de gewone uitgaven van de gemeenten opeisen (*fiche 22*).

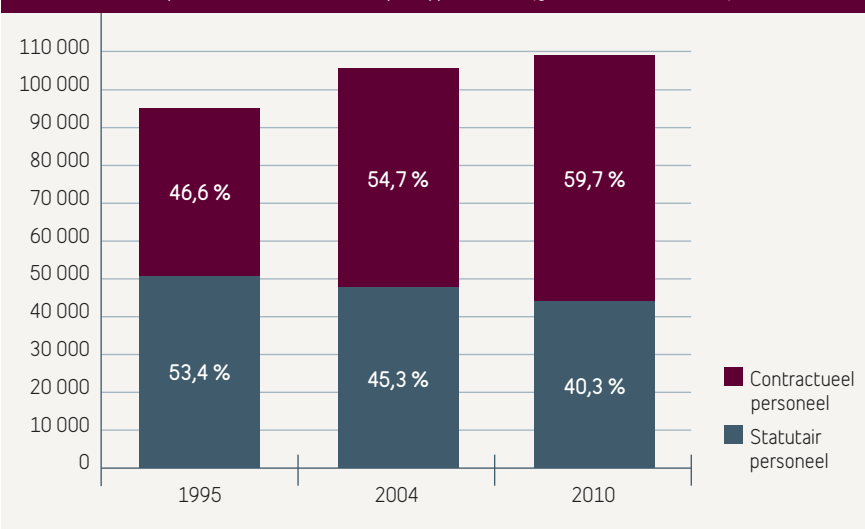
Het personeelsbeheer is een bevoegdheid van gemeentelijk belang. De gemeenteraad kan immers het kader, de rekruterings- en bevorderingsvoorwaarden en het geldelijk statuut van de ambtenaren bepalen.

Die gemeentelijke autonomie gaat evenwel gepaard met talrijke bepalingen over het administratief toezicht, het tuchtstelsel, de rondzendbrieven of de sectorale overeenkomsten. Bovendien zijn sommige personeelscategorieën (zoals het personeel van het gesubsidieerd onderwijs, de lokale politie of de brandweer) gebonden door specifieke reglementaire bepalingen die door de hogere overheden zijn vastgelegd.

De gemeenten werven personeel aan op zowel statutaire als contractuele basis.

- Het statutaire stelsel vormt in principe de aanwervingsregel in de gemeenten. **De vaste ambtenaren** worden voor onbepaalde tijd benoemd om permanente functies uit te oefenen. Ze dragen slechts zeer gedeeltelijk bij voor de sociale zekerheid en hun pensioen blijft ten laste van de lokale overheid, hetzij rechtstreeks (indien de gemeente haar eigen pensioenkas beheert), hetzij onrechtstreeks (indien de gemeente voor het beheer van de pensioenen van haar personeel is aangesloten bij de RSZPPO of een verzekeringsmaatschappij). Een ander kenmerk voor de vaste ambtenaren is hun werkzekerheid.
- In de praktijk is het aantal **contractuele banen** de laatste jaren sterk toegenomen (*grafiek*). Hier zijn vele redenen voor¹: vervanging van ziek personeel, uitzonderlijke en tijdelijke behoeften. Bovendien zetten de programma's om de werkloosheid te bestrijden de lokale overheden er vaak toe aan om op basis van een arbeidsovereenkomst aan te werven. Wij vermelden in dit opzicht de gesubsidieerde contractuelen (GESCO's), de doorstromingsprogramma's (DSP), de startbaanovereenkomsten (ook Rosetta-banen genoemd en opvolgers van de RVA-stages), de sociale Maribel, aanwervingsplannen enz. De aanwerving van personeelsleden met een arbeidsovereenkomst (onderworpen aan de wet van 3 juli 1978) houdt in dat de regels en de juridische situatie in onderlinge

Evolutie van de personeelssterkte in VTE per type statuut (gemeenten - hele land)

Bron: RSZPPO

overeenstemming – en niet eenzijdig – worden vastgelegd tussen de gemeentelijke overheid en elke ambtenaar.

Ten slotte onderscheiden de Code de la démocratie locale et de la décentralisation en het Gemeentedecreet twee wettelijke graden voor de twee leidende ambtenaren, namelijk de gemeentesecretaris en de gemeenteontvanger, die in de gemeenten een zeer belangrijke rol vervullen. In Vlaanderen verdwijnt de term “gemeenteontvanger” en wordt vervangen door “financieel beheerder”.

De **secretaris**:

- leidt en coördineert de gemeentediensten onder het gezag van het college;
- is het hoofd van het personeel;
- woont de vergaderingen van de raad en het college bij en is belast met het opstellen van de notulen en het neerschrijven van de beraadslagingen en de beslissingen.

¹ Union des villes et des communes, P. Despretz – Les différentes catégories de personnel.

De **ontvanger** zorgt alleen en onder zijn verantwoordelijkheid voor:

- de invorderingen van de ontvangsten van de gemeente (met inbegrip van de invorderingen van de gemeentebelastingen);
- de betaalbaar gestelde uitgaven op basis van regelmatige bevelschriften. Dit betekent dat de ontvanger een wettigheidscontrole uitvoert (bestaan van de begrotingskredieten en toezicht op de regelmatigheid van het bevelschrift tot betaling) vooraleer de uitgaven te verrichten. In **Vlaanderen** mag de **financieel beheerder** enkel betalingen verrichten in opdracht van de secretaris (dubbele handtekening).

In **Vlaanderen** worden de taken van de ontvanger uitgeoefend door de financieel beheerder, wiens statuut verschilt van dat van de ontvanger zoals het nog bestaat in de Gemeentewet en in de Code de la démocratie locale et de la décentralisation. Het Gemeentedecreet heeft de rechtspositieregeling van de secretarissen en de ontvangers herzien. Voortaan worden ze beoordeeld door een bijzondere commissie van de gemeenteraad.

De benoeming tot de graad van secretaris of ontvanger vormde tot nog toe een soort van benoeming voor het leven. De problematiek van de ondermandaatstelling van de leidende ambtenaren van de gemeenten, in navolging van de korpschefs van de politiezones, is actueel in Wallonië en is een realiteit geworden in Vlaanderen en Brussel. Het Gemeentedecreet en de Gemeentewet (Brusselse versie) voorzien immers de mogelijkheid en niet de verplichting om voor de nieuw aan te werven ambtenaren met mandaten te werken.

In **Wallonië** overweegt de regering de modernisering van de statuten van ontvanger en secretaris.

De ontvanger zou dan een echte financieel directeur worden, die – naast zijn huidige opdrachten – belast is met het geven van een advies voor elk dossier met financiële impact, maar ook met het op eigen initiatief formuleren van suggesties die kunnen leiden tot een meer efficiënte aanwending van de middelen. Zo zou hij concreet als budgettair en financieel adviseur kunnen optreden. Hij zou eveneens tot taak hebben een verslag op te stellen over de financiële situatie van de gemeente.

De secretaris zou een algemeen directeur worden die belast wordt met de voorbereiding van de dossiers, het opstellen en de uitvoering van de krachtlijnen van het algemeen politiek beleid en met de leiding van de gemeentediensten. Hij zou onder meer de algemene leiding krijgen over het administratief beheer van de diensten, wat betekent dat hij actief betrokken zou worden bij de aanwerving, bevoegdheden krijgt op het vlak van de evaluatie van het personeel en de implementatie van een interne audit.

De toegangsvoorwaarden m.b.t. het beroep en de bevordering van de secretarissen en de ontvangers worden eveneens herzien door de invoering van een systeem van vergelijkende examens, evaluaties en stages.

Verantwoordelijke uitgever: Dirk Smet, Belfius Bank, Pachecolaan 44, 1000 Brussel
RPR Brussel BTW BE 0403.201.185 – JUNI 2012

